

Mouwrik Waardenburg

AANNEMERSBEDRIJF - WEGENBOUW

Jaarlijkse rapportage

Januari t/m december 2018

CO₂-prestatieladder

Mouwrik Waardenburg b.v.

Steenweg 63
4181 AK WAARDENBURG

tel. 0031 418 654 620
fax 0031 418 654 629

www.mouwrik.nl

Opgesteld d.d.: **Januari 2019**

Revisie: **001**

Opgesteld door

Voor akkoord:

Naam: **Ing. P. Akkermans**

Naam: **Dhr. C. Hakkert**

d.d. **06-02-2019**

d.d. **06-02-2019**

INHOUDSOPGAVE

INHOUDSOPGAVE	2
1. Beleid en Visie	3
2. Organisatie	4
2.1 Rapporterende Organisatie	4
2.2 Verantwoordelijke personen	4
2.3 Organisatiegrenzen	4
2.4 ISO 14064	5
3. CO₂ productie	6
3.1 Grondslag van de analyse	6
3.2 Gerapporteerde periode	6
3.3 Scope 1: directe CO₂-emissies	6
3.4 Scope 2: indirecte CO₂-emissies	6
3.5 Scope 3: Indirecte overige CO₂-emissies	6
3.6 Mogelijke onnauwkeurigheden bij het meten	7
3.7 Betrokkenheid van medewerkers	7
4. Reductiedoelstellingen	8
4.1 Algemene opmerkingen	8
4.2 Kwalitatief beschreven doelstellingen	8
5. Vooruitblik jaar 2017	9
Bijlage 1: CO₂-productie 2016; Overzicht	10
Totaaloverzicht	10
Scope 1 emissies	12
Scope 2 emissies	12

1. BELEID EN VISIE

De markt waarin Mouwrik Waardenburg B.V. zich bevindt is volop in beweging.

Diverse trends zijn de afgelopen jaren zichtbaar geworden en zullen zich in de toekomst ook voortzetten. Overheden die zoekende zijn naar hun eigen functie binnen het bouwproces, toenemende clustering van bedrijven, afvalstoffen en afvalstoffenverwerkers, turn-key en design & construct, complexere regelgeving op allerlei gebied, personeelsschaarste, allemaal zaken welke zowel kansen als bedreigingen met zich meebrengen voor het bedrijf.

Om van deze kansen te kunnen profiteren en om de bedreigingen het hoofd te kunnen bieden is Mouwrik Waardenburg B.V. zelf ook continue in beweging om de plaats die zij inneemt in de markt te verdedigen en waar mogelijk uit te breiden.

Het toekomstbeeld van Mouwrik Waardenburg B.V. laat een zelfstandige onderneming zien, die zich als hoofdaannemer in de markt profileert. Een onderneming die bouwt op kwaliteit en vertrouwen en met deze basis een grote onderhandse markt bedient. Naast het traditionele wegebouwbedrijf is het ook in staat projecten op turn-key basis uit te voeren en heeft het enkele specialiteiten in huis waardoor het naast een uitvoerende rol ook een adviserende en ontwerpende rol krijgt.

Om deze situatie te bereiken zijn er voor de komende jaren enkele duidelijke doelen waarop het beleid dient te worden afgestemd:

- Het personeelsbestand heeft veel aandacht. Actiepunten zijn het realiseren van verjonging en het opleiden en motiveren van werknemers tot 'kartrekkers'.
- Mouwrik Waardenburg B.V. dient het digitale tijdperk te betreden, zowel voor wat betreft het teken- en uitzetwerk als het benutten van de mogelijkheden van internet.
- Het structureren en bewaken van taakverdelingen en verantwoordelijkheden.
- De acquisitie- activiteiten opvoeren om de onderhandse markt te vergroten.
- Verbreden van het dienstenpakket waarin advisering en ontwerp een rol gaat spelen.
- Het bouwen van een organisatie die staat als een huis.

KAM-beleid

Een van de bedrijfsdoelstellingen van Mouwrik Waardenburg B.V. is het waarborgen van de kwaliteit, veiligheid, gezondheid en milieu ten opzichte van onze medewerkers en derden en omvang en milieuactiviteiten ten behoeve van producten en diensten volgens ISO 9001:2015, VCA** 2008/5.1, ISO 14001:2015, BRL 7000 normeringen, wet- en regelgeving en de CO2 prestatieladder.

De borging van de vermelde normeringen, richtlijnen en wet- en regelgeving is vastgelegd in het KAM systeem van Mouwrik Waardenburg B.V.

Ons beleid is erop gericht om persoonlijk letsel, materiële- en milieuschade zoveel mogelijk te voorkomen en afbreukrisico ten aanzien van bedrijfscontinuïteit te beheersen. Dit aan de hand van een inventarisatie en evaluatie van in ons bedrijf voorkomende gevaren en risico's, met inachtneming van geldende wetten, normen en richtlijnen. Ook de stand der techniek, gewijzigde gezondheid- of milieu-inzichten kunnen aanleiding zijn om ons KAM-beleid aan te scherpen.

Verliezen door ongevallen en milieu-incidenten kunnen worden beheerst door goed management en een actieve betrokkenheid van allen, dus leidinggevenden en overige werknemers tezamen. Wij beschouwen deze twee punten, waarin op het gebied van KAM essentiële onderdelen als instructie, overleg en toezicht zijn verweven, dan ook als prioriteiten in onze bedrijfsvoering. Door terugkoppeling van de opgedane ervaringen streven wij naar voortdurende verbetering van zowel het ziekteverzuim als het aantal ongevallen in een mate die in de noot onderaan deze pagina is aangegeven.

Om continuïteit van de bedrijfsactiviteiten te kunnen garanderen en een groei te kunnen bewerkstelligen is het noodzakelijk dat actief de tevredenheid van de klanten wordt gemeten en wordt geëvalueerd en dat bij het uitvoeren van opdrachten telkens wordt uitgegaan van de wensen van de klanten.

Speciale aandacht gaat uit naar de begeleiding van zieke werknemers. Vooral het begeleiden van langdurig zieken d.m.v. reïntegratieplannen, het aanbieden van aangepaste arbeid of het werken op basis van arbeidstherapie dient optimaal te worden verzorgd en maximaal te worden uitgediept.

Ziekte is niet tegen te houden en ondanks de nodige preventieve maatregelen ook nooit helemaal te voorkomen. Het is echter wel mogelijk om de instroom op bovenstaande wijze te minimaliseren (ongevallen buiten werktijd nagelaten) hetgeen voor alle betrokken partijen toe te juichen is.

De voor leidinggevenden benodigde bevoegdheden zijn impliciet verweven in hun functies.

Al onze medewerkers zullen voortdurend gewezen worden op het belang van het KAM zorg systeem

Toeleveranciers en onderaannemers van van Mouwrik Waardenburg B.V. zijn een belangrijke schakel en medeverantwoordelijk voor het eindresultaat op onder andere het milieubeleid. De werkzaamheden bij of door onderaannemers en toeleveranciers dienen daarom dan ook aantoonbaar te voldoen aan de door Mouwrik Waardenburg B.V. gestelde eisen. Alleen op deze manier kan het proces gewaarborgd blijven.

KAM coördinator : C. Hakkert
Directielid KAM-systeem : R. Hein

2. ORGANISATIE

2.1 Rapporterende Organisatie.

Mouwrik Waardenburg B.V. verzamelt en verwerkt tenminste per kwartaal de benodigde gegevens die nodig zijn voor de CO₂-inventarisatie. Elk half jaar worden de gegevens verwerkt in een CO₂-rapportage. De resultaten worden gepubliceerd op de website van Mouwrik Waardenburg B.V.

2.2 Verantwoordelijke personen.

De financiële administratie is primair verantwoordelijk voor de ordentelijke verzameling en verwerking van de verbruiken. Dit gebeurt met name op basis van de inkoop.

De berekening van de CO₂-emissies, zijn gebaseerd op de geformuleerde conversiefactoren uit het handboek "CO₂-prestatieladder" versie 3.0 van het SKAO.

Deze registraties worden in 2018 ook uitgesplitst naar verbruiken gerelateerd naar de bedrijfslocatie in Waardenburg en naar projecten. Voor projecten met een CO₂-gunningsvoordeel wordt een aparte registratie bijgehouden. Er zijn in 2018 echter geen projecten geweest waarbij sprake was van gunningsvoordeel op basis van certificatie aan de hand van de CO₂-prestatieladder.

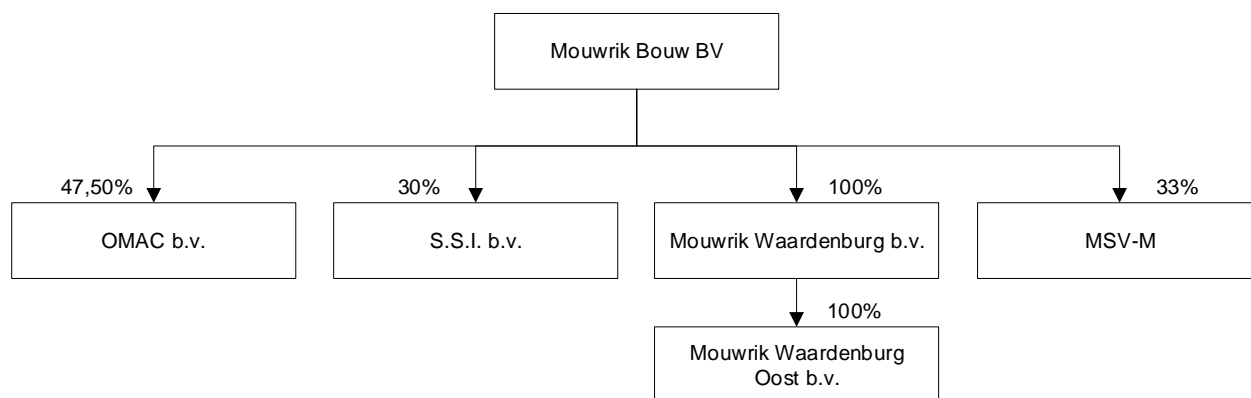
De diverse verbruiken worden ingevoerd in het daarvoor beschikbare Excel werkblad. De KAM-afdeling is verantwoordelijk voor het juist inrichten van de conversiefactoren zodat de uitkomsten (CO₂-uitstoot) voldoen aan de in de ladder opgestelde eisen. Van projecten met een CO₂ gunningsvoordeel wordt een aparte registratie van CO₂-emissies bijgehouden.

Aan de hand van de uitkomsten zal ieder half jaar in de voortgangsrapportage vooral zichtbaar worden gemaakt wat de huidige stand van zaken is, welke mogelijke onnauwkeurigheden er in de cijfers zitten met een toelichting en zal er worden vooruit gekeken naar het komende half jaar.

De voortgangsrapportage zal worden besproken met de directie van Mouwrik Waardenburg B.V. De directie en in persoon de directievertegenwoordiger KAM, dhr. C. Hakker is ook verantwoordelijk voor de effectuering en uitvoering van afgesproken acties.

2.3 Organisatiegrenzen.

Hieronder zijn weergegeven de concernrelaties waar Mouwrik Waardenburg B.V. onderdeel van uitmaakt.

Er is een concernrelatie tussen OMAC BV; SSI b.v.; Mouwrik Waardenburg b.v. en MSV-M. Alle drie de zusterorganisaties van Mouwrik Waardenburg B.V. maken onderdeel uit van de leverancierslijst van Mouwrik Waardenburg B.V. Zowel OMAC alsook MSV-M (Markeer Service Versluis – Mouwrik) en SSI vallen ook binnen die leveranciers die verantwoordelijk zijn voor 80% van inkoop.

Toch blijven de organisatiegrenzen van de te certificeren organisatie beperkt tot uitsluitend Mouwrik Waardenburg B.V. en Mouwrik Waardenburg Oost b.v. en worden de grenzen niet verruimd naar Mouwrik Bouw B.V. Hieronder is kort weergegeven waarom deze bedrijven niet binnen de organisatorische grenzen van Mouwrik Waardenburg B.V. vallen.

- OMAC b.v.: OMAC b.v. is geen C-aanbieder en wordt derhalve niet meegenomen binnen de boundary aangezien zij geen zeggenschap heeft in Mouwrik Bouw. En daarmee dus ook geen invloed kan uitoefenen op Mouwrik Waardenburg b.v.
- S.S.I. b.v.: S.S.I b.v. is geen C-aanbieder en wordt derhalve niet meegenomen binnen de boundary aangezien zij geen zeggenschap heeft in Mouwrik Bouw. En daarmee dus ook geen invloed kan uitoefenen op Mouwrik Waardenburg b.v.
- MSV-M.: MSV-M. is geen C-aanbieder en wordt derhalve niet meegenomen binnen de boundary aangezien zij geen zeggenschap heeft in Mouwrik Bouw. En daarmee dus ook geen invloed kan uitoefenen op Mouwrik Waardenburg b.v.

2.4 ISO 14064

Deze voortgangsrapportage is opgesteld in overeenstemming met de richtlijnen volgens de NEN/ISO 14064.

Validatie ten opzichte van de ISO 14064-1:2012 paragraaf 7.3.1 "GHG Report Content"

- a) description of the reporting organization;
Deze is beschreven op de voorpagina van de rapportage. De organizational boundaries zijn in deze rapportage opgenomen in paragraaf 2.3
- b) person responsible;
De verantwoordelijke personen binnen de CO₂-registraties en reductiedoelstellingen zijn opgenomen in paragraaf 2.2 van deze rapportage
- c) reporting period covered;
De periode waarover in deze rapportage wordt gerapporteerd is aangegeven in paragraaf 3.2.
- d) documentation of organizational boundaries (4.1);
De organizational boundaries zijn in deze rapportage opgenomen in paragraaf 2.3
- e) direct GHG emissions, quantified separately for each GHG, in tonnes of CO₂e (4.2.2);
CO₂-emissies zijn opgenomen in paragraaf 3.3, 3.4 en 3.5 van deze rapportage.
- f) a description of how CO₂ emissions from the combustion of biomass are treated in the GHG inventory (4.2.2);
Welke rol CO₂-emissies uit biomassa hebben binnen Mouwrik Waardenburg is opgenomen in paragraaf 3.3 van deze rapportage.
- g) if quantified, GHG removals, quantified in tonnes of CO₂e (4.2.2);
De hoeveelheid tonnen CO₂-emissies is gekwantificeerd in bijlage 1 van deze rapportage.
- h) explanation for the exclusion of any GHG sources or sinks from the quantification (4.3.1);
Uitsluitingen en onzuiverheden in de bepaling van de CO₂-emissies zijn opgenomen in paragraaf 3.6 van deze rapportage.
- i) energy indirect GHG emissions associated with the generation of imported electricity, heat or steam, quantified separately in tonnes of CO₂e (4.2.3);
CO₂-emissies zijn opgenomen in paragraaf 3.3, 3.4 en 3.5 van deze rapportage.
- j) the historical base year selected and the base-year GHG inventory (5.3.1);
Het basis jaar is 2013 en het lopende jaar waarvan de CO₂-emissies zijn berekend is in deze rapportage 2017. De berekening over het basisjaar 2013 is opgenomen in een separate Excel tabel die bij wijziging van emissiefactoren wordt herberekend. Het totaal van de emissies per scope in het basis jaar zijn opgenomen in deze rapportage en dienen als vergelijking in relatie tot het behalen van doelstellingen.
- k) explanation of any change to the base year or other historical GHG data, and any recalculation of the base year or other historical GHG inventory (5.3.2);
De berekening over het basisjaar 2013 is opgenomen in een separate Excel tabel die bij wijziging van emissiefactoren wordt herberekend. De herberekende waarden worden in de rapportage meegenomen als vergelijking en het vaststellen van de doelstellingen en de realisatie ervan.
- l) reference to, or description of, quantification methodologies including reasons for their selection (4.3.3);
In deze rapportage wordt verwezen naar de van toepassing zijn de versie van de CO₂-prestatieladder en de verwijzing naar de conversiefactoren op de website www.co2emissiefactoren.nl
- m) explanation of any change to quantification methodologies previously used (4.3.3);
Indien van toepassing worden deze beschreven in de inleiding van deze rapportage. Ten opzichte van het voorgaande jaar is er geen wijziging geweest in de methode bij het vaststellen van de hoeveelheid CO₂-emissies
- n) reference to, or documentation of, GHG emission or removal factors used (4.3.5);
emissiefactoren die moeten worden gebruikt zijn voorgeschreven in de standaard CO₂-prestatieladder versie 3. Daarin wordt aangegeven dat de emissiefactoren van de website www.co2emissiefactoren.nl moeten worden gebruikt. Dat wordt ook in deze rapportage bevestigd. Wijzigingen in emissiefactoren worden jaarlijks gecontroleerd bij het vaststellen van de jaarlijkse emissies. Indien nodig worden berekeningen aan de hand van gewijzigde factoren, ook met terugwerkende kracht, aangepast.
- o) description of the impact of uncertainties on the accuracy of the GHG emissions and removals data (5.4);
Een beschrijving van de onzekerheden en de impact daarvan zijn opgenomen in paragraaf 3.6 van deze rapportage.
- p) a statement that the GHG report has been prepared in accordance with this part of ISO 14064;
Een verklaring dat CO₂-emissierapportage voldoet aan de ISO 14064-1 is opgenomen in paragraaf 2.4 van deze rapportage.
- q) a statement describing whether the GHG inventory, report or assertion has been verified, including the type of verification and level of assurance achieved.
Een verklaring over het al dan niet uitvoeren van een verificatie van deze rapportage is opgenomen in paragraaf 3.1 van deze rapportage. Hier wordt gemeld dat een verificatie door een erkend bureau niet is uitgevoerd, maar ook dat een interne verificatie niet van toepassing is.

3. CO₂ PRODUCTIE

3.1 Grondslag van de analyse

De analyse van de CO₂-productie is gebaseerd op de beschreven scope-indeling van de SKAO Handboek CO₂-prestatieladder versie 3.0.

Alle gemaakte formats voor het verzamelen en verwerken van gegevens leiden ertoe dat per scope project- en kantoor gerelateerd informatie kan worden gegeven over de vorderingen.

Validatie en verificatie van de CO₂-productie zoals in deze rapportage is weergegeven, door een extern erkend verificatiebureau, heeft niet plaatsgevonden.

3.2 Gerapporteerde periode

De in deze rapportage vermelde voortgang heeft betrekking op het jaar 2018. Het jaar 2013 is gebruikt als referentiejaar. 2013 is als basisjaar gebruikt aangezien in dit jaar werd besloten om de CO₂-reductie op te pakken en de CO₂-prestatieladder te gaan beklimmen. 2013 is het eerste jaar waarvan de volledige hoeveelheid aan CO₂-productie werd berekend op basis van een volledige set registraties. In 2018 werd een totaal aan 1051 Ton aan CO₂ uitgestoten door Mouwrik Waardenburg B.V. Dit is net even iets meer dan in 2017. Er is in totaal 31 ton meer CO₂ uitgestoten. Kijken we echter naar de opbouw hiervan dan valt het op dat op het brandstofverbruik voor woon-werk verkeer naar projecten is verminderd en het brandstofverbruik op projecten is toegenomen. Ook is er een toename van CO₂-emissies door gebruik van elektriciteit en de inkoop is gebaseerd op grijze stroom. Hier is dus eenvoudig winst te behalen door groene stroom in te kopen. Iets wat in 2019 zeker aandacht zal krijgen. Met deze uitstoot behoort Mouwrik Waardenburg B.V. omgerekend tot de kleine bedrijven voor leveringen en werken. Zou ook in 2018 groene stroom zijn ingekocht dan zou dit hebben geleid tot een reductie van CO₂-emissies ten opzichte van 2017.

3.3 Scope 1: directe CO₂-emissies

Scope 1 bevat gegevens die direct betrekking hebben op de uitvoering van de werkzaamheden door Mouwrik Waardenburg B.V. Hierbij valt dan te denken aan verbruik van gas, brandstof van personenauto's en overige bedrijfsvoertuigen. Maar ook de door Mouwrik Waardenburg verbruikte brandstoffen voor materieel en equipment op projecten maken hier onderdeel van uit.

CO₂-emissies vanuit Biomassa is bij Mouwrik Waardenburg BV niet van toepassing.

De genoemde personenauto's betreffen de auto's van de zaak voor uitvoering van de functie uitvoerder, projectleider en directie, maar ook voor het vervoer van medewerkers van en naar projecten. Verbruiken bestaan hier dan met name uit diesel. Bij de verdeling van de CO₂-belasting over de vestiging of de projecten dan worden het grootste deel van deze brandstofkosten gemaakt ten behoeve van de projecten. Hierbij hebben wij een verdeelsleutel gemaakt 80-20%. In de komende jaren zullen registraties zo worden ingericht dat deze ook nauwkeuriger en apart worden geregistreerd.

Voor wat betreft het materieel en equipment op projecten bestaat de scope 1 emissie naast diesel ook uit smeerolie en propaan.

Een samenvatting met grafische weergave van scope 1 emissies is opgenomen als bijlage van deze rapportage.

3.4 Scope 2: indirecte CO₂-emissies

Scope 2 bevat gegevens die noodzakelijk zijn voor de uitoefening van het bedrijf, maar niet direct gerelateerd zijn aan de productie / projecten. Hierin onderscheid zich:

- Het elektriciteitsverbruik;
- Zakelijke kilometers met privé auto's;
- Vliegreizen.

Bij Mouwrik Waardenburg onderscheid zich dan alleen het elektriciteitsverbruik. Aangezien er geen zakelijke kilometers met een privéauto zijn vergoed en er voor zakelijke doeleinden geen vliegreizen werden gemaakt door medewerkers van of namens Mouwrik Waardenburg.

Een samenvatting met grafische weergave van scope 2 emissies is opgenomen als bijlage van deze rapportage.

3.5 Scope 3: Indirecte overige CO₂-emissies

Mouwrik Waardenburg B.V. heeft als ambitie de CO₂-prestatieladder te implementeren op niveau 5. Daarmee heeft zij het afgelopen jaar inzicht verkregen in de CO₂-emissies voor scope 3 op basis van een emissie inventarisatie.

Scope 3 emissies bevat eveneens emissies die wel noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de bedrijfsactiviteiten, maar ook weer niet direct gerelateerd zijn aan de projecten. Hierin onderscheiden wij:

- Afvalstromen
- Het brandstofverbruik van onderaannemers en ingehuurd medewerkers
- Waterverbruik
- Kilometers woon- werkverkeer.
- Verbruiken (electriciteit en brandstof voor ingehuurd equipment, indien gehuurd inclusief brandstof / elektro)

3.6 Mogelijke onnauwkeurigheden bij het meten

De grootste onnauwkeurigheid kan zitten in de aanlevering van de gegevens van toeleveranciers. Getracht wordt hier zoveel mogelijk controle op te leggen door ook waar mogelijk een eigen registratie bij te houden. Om onderscheid te maken in brandstofverbruik gerelateerd aan reizen naar de vestiging en brandstof voor reizen naar projecten is een aannameschaal van 20% tegenover 80% naar projecten. Er is voor wat betreft het groene gas gerekend met de conversiefactor voor grijs gas. Maar de bijdrage van gas aan de CO₂-emissies is kleiner dan 2,5%. Besparing op gas geeft dan ook slechts zeer beperkte mogelijkheden tot CO₂-emissie reductie. Op projecten wordt de elektriciteit voor de "keet" nog wel eens betrokken van een omliggende voorziening. Hier is dan geen aparte meter op aangesloten. Deze verbruiken zijn dan ook in deze analyse niet meegenomen. Vanaf 2019 worden nieuw aangekochte keten voorzien van zonnepanelen zodat zij meer selfsupporting kunnen zijn. In 2014 werd er één bedrijfsvoertuig vervangen door een hybride voertuig en in 2016 nog eens één. Voor de CO₂-emissies van deze bedrijfsauto werd nog gerekend met de werkelijke verbruiken en niet met de in de norm genoemde, gestandaardiseerde CO₂-emissie per gereden kilometer voor dit type voertuig.

3.7 Betrokkenheid van medewerkers

Onze medewerkers worden periodiek in toolboxmeetings en/of uitgegeven informatie op de hoogte gehouden van de ontwikkelingen. Na publicatie van de CO₂-prestatie op de website kunnen zij die natuurlijk ook raadplegen. Bij realisatie van geformuleerde doelstellingen zal, waar van toepassing, worden gevraagd actief mee te denken en actie te ondernemen om doelstellingen te bewerkstelligen. In de managementreview werden ook de doelstellingen in relatie tot de CO₂-prestatieladder meegenomen.

4. REDUCTIEDOELSTELLINGEN

4.1 Algemene opmerkingen

Bij de formulering van de reductiedoelstellingen is getracht deze zo realistisch mogelijk te formuleren, met in acht neming van een zo groot mogelijke praktische haalbaarheid.

Door middel van de halfjaarlijkse voortgangsrapportages zal de doelstelling in combinatie met de praktische haalbaarheid worden getoetst en worden toegelicht.

4.2 Kwalitatief beschreven doelstellingen

In de energieanalyse 2017-2018 is beschreven welke concrete doelstellingen door Mouwrik Waardenburg zijn opgesteld voor de periode 2013 – 2020. Naar aanleiding van de resultaten van het basisjaar 2013 zijn deze doelstellingen geformuleerd en is de voortgang over 2017 geëvalueerd.

De doelstellingen luiden als volgt:

- een reductie van de CO₂-productie door activiteiten van Mouwrik Waardenburg b.v. te realiseren tot 20% in 2020 (t.o.v. 2013 en gerelateerd aan gewerkte uren)
- Deze reductie onderverdeeld in 12% in de periode van 2014-2017 en de laatste 8% in de periode van 2018-2020.
- Voorgenoemde reductie doelstelling zal voor 90% worden gerealiseerd uit de scope 1 emissies en voor 10% uit de scope 2 emissies.
- De reductie in 2019 zal voor 10% worden gerealiseerd door besparingen op brandstofverbruik door het vervangingsbeleid van de bedrijfsvoertuigen en materieel en voor 90% op elektriciteitsverbruik door het inkopen van groene stroom.

Om deze doelstelling te kunnen realiseren zal aandacht worden besteed aan, danwel onderzoek worden gedaan naar:

Omschrijving	Startdatum	Verantwoordelijk
Het vervangingsbeleid voor voertuigen, materieel en equipment verder uitwerken en implementeren. Deze actie werd in 2014 gestart en loopt door in 2019	Jan 2014	Dhr. C. Hakkert
Inkopen van groene stroom Dit werd in 2014 volledig gerealiseerd voor de bedrijfslocatie in Waardenburg. Echter in de loop van 2017 is er weer een overeenkomst voor grijze stroom gesloten. In 2019 zal dit weer worden hersteld naar groene stroom.	Juni 2014	Dhr. C. Hakkert
Onderzoek naar toepassen van LED verlichting op de bedrijfslocatie Met het verder ontwikkelen en uitwerken van nieuwbouw en bedrijfsaanpassingen zal hier bij de nieuwbouw rekening mee gehouden worden.	Sept 2014	Dhr. C. Hakkert
Introductie van het Nieuwe Rijden In jan. 2015 werd door de medewerkers van Mouwrik Waardenburg een cursus gevolgd. In 2019 zal gemonitord worden wat het effect is geweest van deze cursus en zal hierop worden bijgestuurd" Dit gebeurt aan de hand van de gemiddelde brandstofverbruiken.	Juli 2014	Dhr. C. Hakkert
Introductie van het Nieuwe Draaien Hieraan zal in 2019 opnieuw aandacht worden besteed. Voornamelijk als onderwerp tijdens overleg en toolboxmeetings.	Juli 2016	Dhr. C. Hakkert

5. VOORUITBLIK JAAR 2019

2019 zal in het teken staan van het verder ontwikkelen en implementeren van de keteninitiatieven en analyses. Hierbij zal ook worden gekeken naar verdere afstemming van de CO₂-prestatieladder binnen het huidige milieubeleid van Mouwrik Waardenburg. Het milieumanagementsysteem biedt een goed kader om ook de CO₂-prestatieladder verder te ontwikkelen en de doelstellingen te realiseren. Het SCCM heeft een tweetal documenten gepubliceerd over de combinatie van ISO 14001 certificering in combinatie met CO₂-reductie. In 2019 zullen deze documenten worden beoordeeld op toepasbaarheid en bijdrage in reductieprogramma's binnen Mouwrik Waardenburg.

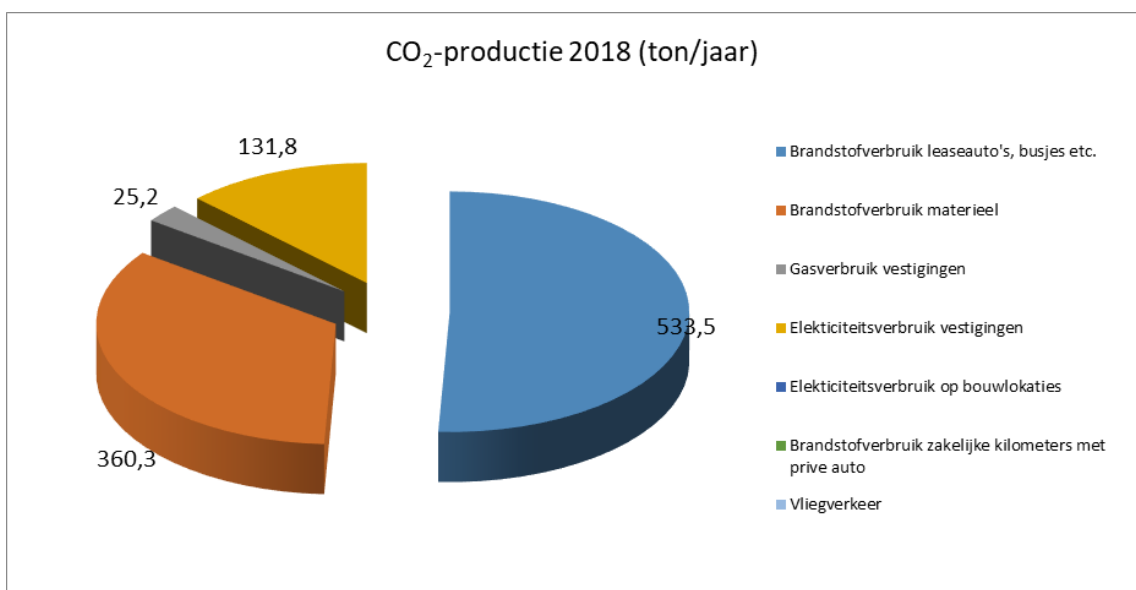
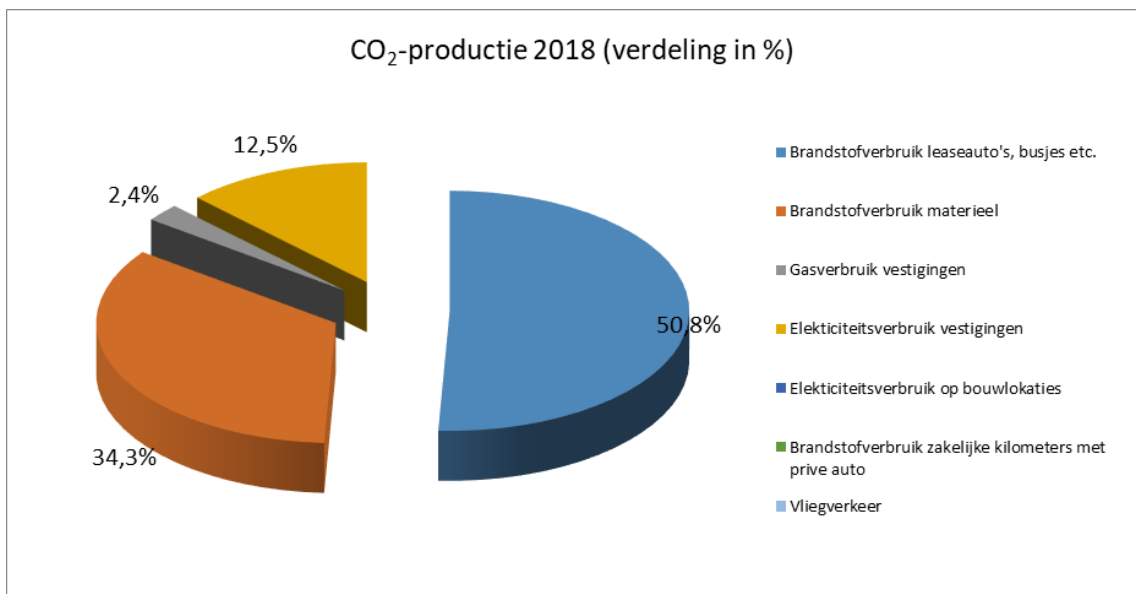
Op een aantal onderdelen van de CO₂-prestatieladder zal er in het jaar 2019 in het bijzonder aandacht zijn voor:

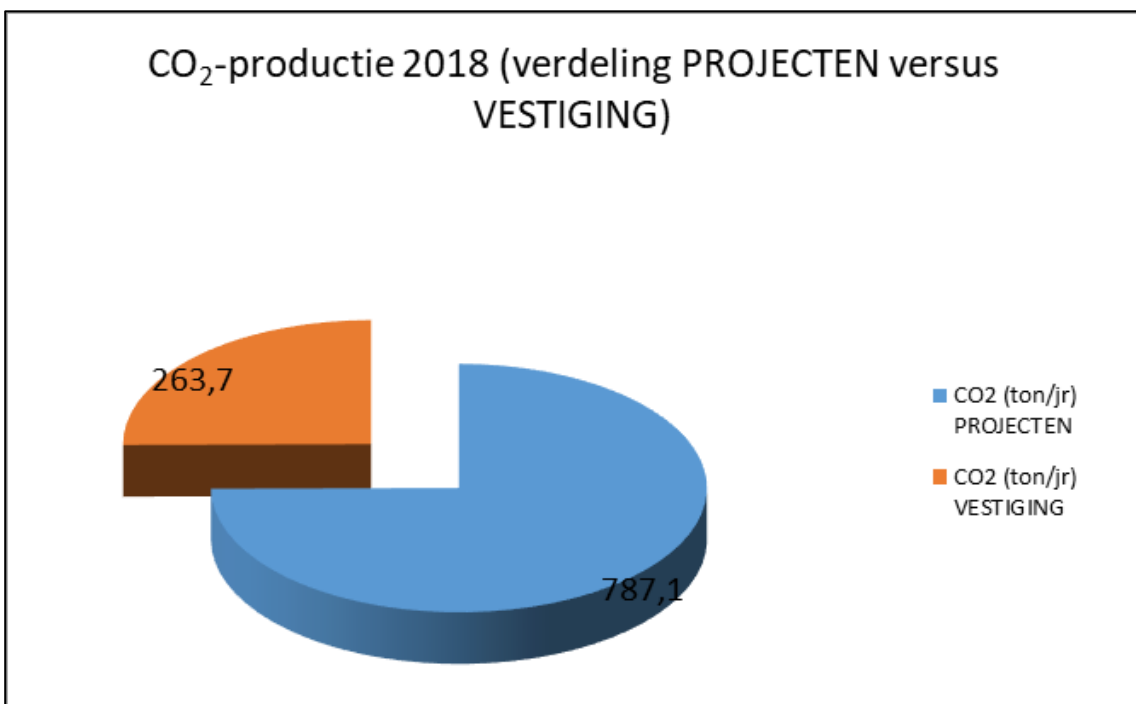
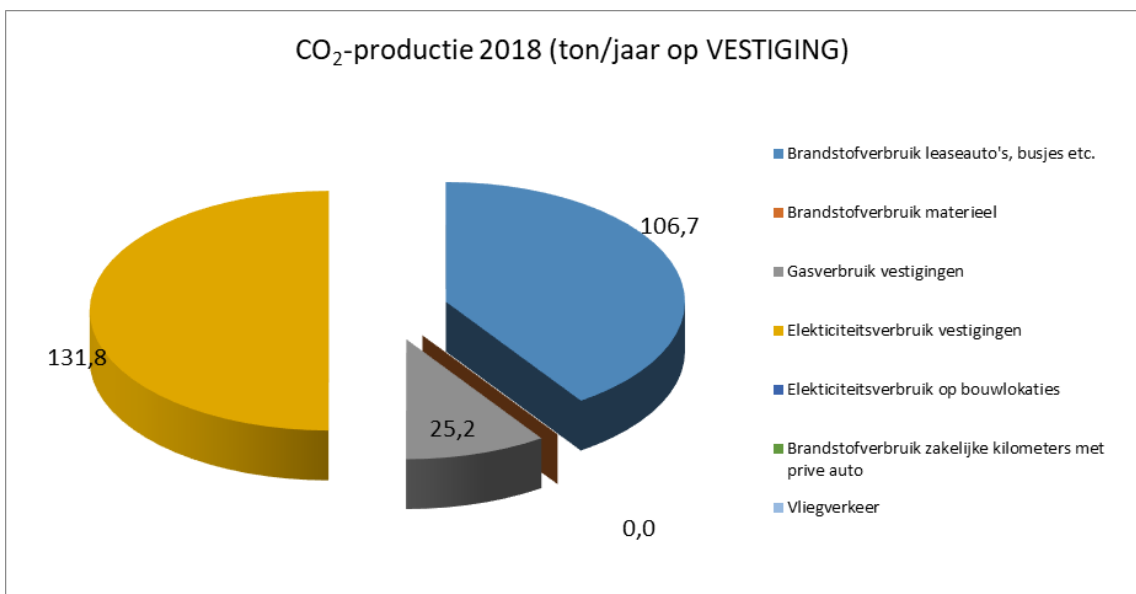
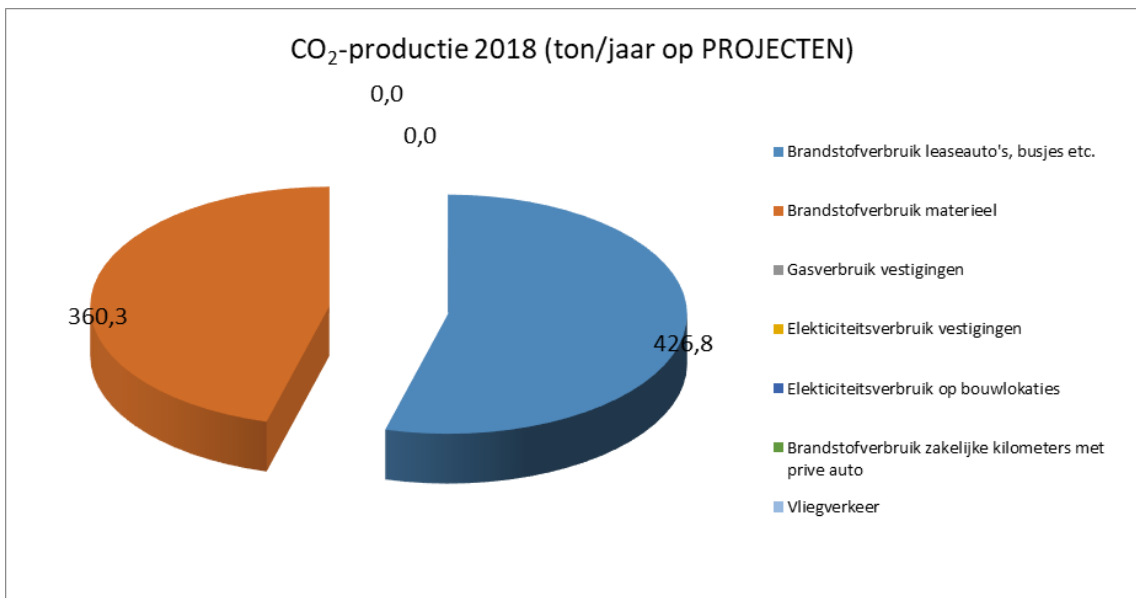
- Deelname aan en implementatie van keten- en sectorinitiatieven
  - o Initiatief gemeente 's Hertogenbosch
  - o Initiatief "Convenant MKB-Infra met de gemeente Amsterdam"
  - o Eigen initiatief "duurzaam inzetbaar maken van materieel in de Infra / GWW
- Verbouw- en nieuwbouw van de vestiging in Waardenburg en het verder aanpassen / optimaliseren van de bedrijfsinrichting.
- Inkoopspecificaties / vervangingsbeleid van voertuigen, materieel en equipment.
- Eind 2017 heeft Mouwrik Waardenburg de ambitie uitgesproken om de CO₂-prestatieladder verder te beklimmen en te streven naar niveau 5 op deze ladder. Certificatie op niveau 5 zal in de eerste helft van 2019 plaatsvinden. In dit kader zullen:
  - o Scope 3 emissies verder worden geïnventariseerd
  - o Scope 3 keteninitiatief worden ontwikkeld en een reductiedoelstelling worden geformuleerd.

BIJLAGE 1.: CO₂-PRODUCTIE 2018; OVERZICHT

Totaaloverzicht

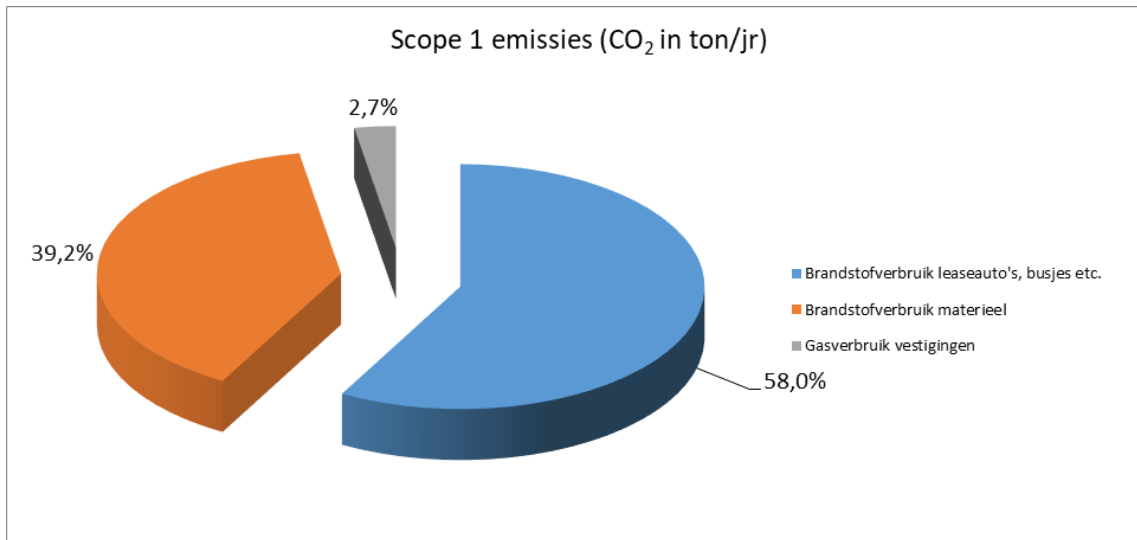
Activiteit	CO ₂ (ton/jr)	%	CO ₂ (ton/jr) PROJECTEN	CO ₂ (ton/jr) VESTIGING
Brandstofverbruik leaseauto's, busjes etc.	533,2	50,8%	426,8	106,7
Brandstofverbruik materieel	360,3	34,3%	360,3	0,0
Gasverbruik vestigingen	25,2	2,4%	0,0	25,2
Elektriciteitsverbruik vestigingen	131,8	12,5%	0,0	131,8
Elektriciteitsverbruik op bouwlocaties	0,0	0,0%	0,0	0,0
Brandstofverbruik zakelijke kilometers met privé auto	0,0	0,0%	0,0	0,0
Vliegverkeer	0,0	0,0%	0,0	0,0
Totaal	1050,8	100,0%	787,1	263,7

Scope 1 emissies:

Activiteiten scope 1	CO ₂ (ton/jr)	%
Brandstofverbruik leaseauto's, busjes etc.	553,5	58,0%
Brandstofverbruik materieel	360,3	39,2%
Gasverbruik vestigingen	25,2	2,7%
Totaal	919,0	100,0%

Scope 2 emissies

Activiteit scope 2	CO ₂ (ton/jr)	%
Elekticiteitsverbruik vestigingen	131,8	100,0%
Elekticiteitsverbruik op bouwlocaties	0,0	0,0%
Brandstofverbruik zakelijke kilometers met prive auto	0,0	0,0%
Vliegverkeer	0,0	0,0%
Totaal	131,8	100,0%

